

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В.І. ВЕРНАДСЬКОГО

Навчально-науковий інститут філології та журналістики
Кафедра східної філології

ЗАТВЕРДЖУЮ
Голова Приймальної комісії
В.П. Казарін
«26» _____ 2021 р.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

для проведення фахового випробування для вступу на навчання за освітнім ступенем «магістр» спеціальності: 035 «Філологія» (спеціалізація: 035.06 «Східні мови та літератури (переклад включно), перша мова – арабська») (освітня програма «Східні мови та літератури (переклад включно), перша мова - арабська») на основі освітнього ступеня «бакалавр», «магістр» та ОКР «спеціаліст»

УХВАЛЕНО:

на засіданні кафедри східної філології

Протокол № 7 від «29» січня 2021 р.

В.о. зав. кафедри _____ О. В. Бессараб

Київ – 2021

Програма фахового випробування для вступу на навчання за освітнім ступенем «магістр спеціальності: 035 «Філологія» (спеціалізація: 035.06 «Східні мови та літератури (переклад включно), перша мова - арабська») (освітня програма «Східні мови та літератури (переклад включно), перша мова - арабська»). К.: ТНУ імені В. І. Вернадського, 2021. – 14 с.

Укладачі:

М.С.А. Алкаді – к.філол.наук, ст. викладач кафедри східної філології

М. А. Яссін – ст. викладач кафедри східної філології

Рецензенти:

О. О. Хамрай – д.філол.наук, доцент, ст.наук. співробітник, зав. відділу Близького та Середнього Сходу Інституту сходознавства ім. А.Ю. Кримського НАН України

О. В. Бессараб к.філол.наук, в. о. завідувача кафедри східної філології

Розглянуто та ухвалено на засіданні Вченої Ради Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського, протокол № 7 від «26» лютого 2021 р.

ЗМІСТ

I. Загальні положення	4
II. Організаційно-методичні рекомендації.....	6
III. Перелік питань з окремих дисциплін для підготовки до вступних випробувань.....	9
IV. Інтернет-ресурси і література з підготовки до вступних випробувань.....	13

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Програму вступного випробування з **арабської мови та літератури** розроблена з урахуванням чинних програм з **арабської мови** для 1–4 курсів та полягає у виявленні ступеня опанування фахівцем – бакалавром фундаментальних дисциплін філологічного циклу необхідних для виконання магістерської програми з обраної спеціальності 035 «Філологія» (спеціалізація: 035.06 «Східні мови та літератури (переклад включно), перша мова - арабська») (освітня програма «Східні мови та літератури (переклад включно), перша мова - арабська»).

Вступне випробування проводиться у тестовій формі, має комплексний, синтетичний характер та базується на відповідних навчальних програмах освітнього ступеня «бакалавр», призначених для вищих навчальних закладів, які здійснюють підготовку фахівців за обраним напрямом підготовки 035 «Філологія» (спеціалізація: 035.06 «Східні мови та літератури (переклад включно), перша мова арабська») (освітня програма «Східні мови та літератури (переклад включно), перша мова - арабська»).

Абітурієнти Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського, допущені до складання вступного іспиту, мають показати високий рівень засвоєних знань загальноосвітньої підготовки з арабської мови та літератури. Оцінювання рівня підготовленості випускників загальноосвітніх навчальних закладів з арабської мови з метою конкурсного відбору для навчання в ТНУ імені В. І. Вернадського проводиться у формі тестового контролю та усного повідомлення на запропоновану тему.

У відповідності до методичних рекомендацій Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України програма вступного випробування з арабської мови та літератури складається з таких розділів:

АРАБСЬКА МОВА ТА ЛІТЕРАТУРА

- «Арабська мова» («Вступ до спеціальної філології», «Історична граматика арабської мови» «Теоретична фонетика арабської мови», «Лексикологія арабської мови», , «Стилістика арабської мови», «Лінгвокраїнознавство країн першої східної мови», «Практика перекладу арабської мови»);
- «Арабська література» («Усна народна творчість», «Історія арабської літератури (Арабська література Середньовіччя (VIII-XVIII). Арабська література Нового часу. Арабська література в Іспанії»)
- « Власне висловлювання».

II. ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

На виконання вступного випробування відведено 120 хвилин. Фахове вступне випробування проходить у два етапи:

- *Письмовий* – випробування з арабської мови і літератури проводиться у формі тестів із закритою відповіддю.

До кожного завдання пропонується 3-5 варіантів відповіді, з яких лише один варіант правильний. Завдання вважається виконаним правильно, якщо учасник вибрав і позначив правильний варіант відповіді у бланку відповідей.

Завдання вважається виконаним неправильно, якщо: а) позначено неправильну відповідь; б) позначено два або більше варіантів відповіді, навіть якщо серед них є правильний; в) відповідь не позначено взагалі.

Завдання з вибором однієї правильної відповіді – 20 завдань оцінюються в 4 тестові бали за кожне, 30 завдань оцінюються в 3 тестові бали за кожне (50 тестових завдань) – максимальна кількість балів 170.

- *Усний* – співбесіда з абітурієнтами з питань екзаменаційного білету. Абітурієнту пропонується зробити усне повідомлення на запропоновану тему. При перевірці та оцінюванні цього завдання до уваги беруться:

- відповідність темі висловлювання;
- логічна послідовність;
- лексико-граматична насиченість;
- мовна коректність;
- обсяг висловлювання.

Це завдання спрямоване на перевірку: сформованості рівня мовленнєвої діяльності, лексико-граматичних навичок, ступенів засвоєння системних знань про мову як засіб вираження думок і почуттів людини, формування мовних та мовленнєвих умінь, де важливим є уміння користуватися іноземною мовою як в усному, так і в писемному спілкуванні.

Розповідаючи про окремі факти та події свого життя, висловлюючи власні міркування і почуття, абітурієнт повин використовувати формули мовленнєвого етикету, прийняті в арабомовних країнах, автентичні засоби вираження. Від вступників очікують уміння правильно і відповідно до ситуації використовувати певні лексичні одиниці (частини мови), включаючи ряд фразеологічних зворотів, розмовних фраз та ідіоматичних виразів; відповідних граматичних форм (часові форми дієслова, допоміжні дієслова, та дієслова-зв'язки, іменники, прикметники тощо).

Усне повідомлення на задану тему - максимально в 30 балів.

Для особи, яка претендує на зарахування за ступенем магістра (за 200 бальною шкалою):

Високий рівень (175-200 балів) вступник отримує, виявивши такі знання та вміння: в повній мірі засвоїв увесь програмний матеріал, показує знання не лише основної, але й додаткової літератури, наводить власні міркування, робить узагальнюючі висновки, використовує знання з суміжних галузевих дисциплін, вдало наводить приклади. Абітурієнт вільно володіє усною, розмовною та писемною мовою, сприймає її на слух. Використовує лексико-граматичні конструкції, що виходять за межі навчальної програми. Вміє вести дискусію, діалог, обстоювати власну точку зору, використовувати отримані знання у нестандартних ситуаціях. Демонструє високу культуру спілкування.

Достатній рівень (150-174 балів) вступник отримує, виявивши такі знання та вміння: має також високий рівень знань і навичок. При цьому відповідь досить повна, логічна, з елементами самостійності, але містить деякі неточності або пропуски в неосновних питаннях. Можливе слабке знання додаткової літератури, недостатня чіткість у визначенні понять. Абітурієнт добре володіє навичками усної, розмовної та писемної мови, сприймає та відтворює її але із деякими неточностями. Вміє вести діалог у поданих стандартних ситуаціях. Використовує лексико-граматичні конструкції тільки у межах початкової програми.

Задовільний рівень (124-149 балів) вступник отримує, виявивши такі знання та вміння: в загальній формі розбирається у матеріалі, але відповідь неповна, неглибока, містить неточності, робить помилки при формулюванні понять, відчуває труднощі, застосовуючи знання при наведенні прикладів. Абітурієнт володіє основними навичками усної, розмовної та писемної мови на середньому рівні, сприймає її на слух, але припускається деяких помилок у її відтворенні. Використовує основні лексико-граматичні конструкції, але з певними неточностями. Вміє вести діалог із використанням стандартних фраз та сталих виразів.

Низький рівень (100-123 балів) вступник отримує, виявивши такі знання та вміння: в загальній формі розбирається у матеріалі, допускає суттєві помилки при висвітленні понять, на додаткові питання відповідає не по суті. Абітурієнт здатен виконати завдання за прикладом, володіє лише елементарними вміннями використання лексики та граматики. Зазнає труднощів в усній, писемній та розмовній мові, погано сприймає її на слух. Не вміє самостійно побудувати діалог.

До участі у конкурсі не допускається (0-99 балів), якщо вступник виявив такі знання та вміння: не знає значної частини програмного матеріалу, допускає суттєві помилки при висвітленні понять, на додаткові питання відповідає не по суті. Абітурієнт не здатен самостійно виконувати завдання з усної, писемної та розмовної мови, припускається суттєвих помилок, які не здатен виправити без допомоги викладача. Використовує елементарну лексику та граматику із помилками.

III. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ З ОКРЕМИХ ДИСЦИПЛІН ДО ВСТУПНИХ ВИПРОБУВАНЬ

АРАБСЬКА МОВА ТА ЛІТЕРАТУРА

Вступ до спеціальної філології

1. Найдавніша історія та походження арабів. Зародження ісламу. Коран та Сунна.
2. Внесок арабської культури у європейську. Арабська весна та її відлуння у сучасному арабському світі.

Історична граматика арабської мови

1. Походження арабського артикля, письма та форми двоїни. Вплив давньосемітського алфавіту на європейську писемність
2. . Складні дієслівні речення в арабській мові. Узгоджені й неузгоджені означення (ідафа), способи їх утворення і використання в арабській мові.

Теоретична фонетика арабської мови

1. Звуковий склад арабської мови. Основні проблеми теоретичної фонетики. Звуки мовлення у функціональному аспекті. Фонетичні процеси в арабській мові.
2. Інтонаційне оформлення мовлення. Варіанти сучасної вимови. Фонологічні та функціональні аспекти інтонації.

Лексикологія арабської мови

1. Омонімія як лексико-семантичне явище арабської літературної мови. Полісемія та її розповсюдженість. Синонімія як лексико-семантичне явище
2. Термінологічна лексика. Активна і пасивна лексика сучасної арабської літературної мови.

Стилістика арабської мови

1. Основні поняття стилістики. Загальна характеристика функціональних стилів арабської мови. Особливості офіційно-ділового стилю арабської мови.
2. Стилiстична диференціяція усного мовлення на рівні консонантизму в арабській мові.

Практика перекладу арабської мови

1. Становлення теорії перекладу. Етапи перекладацького процесу. Поняття еквівалентності та адекватності перекладу, переклад буквальний, адекватний та вільний. Проблема одиниці перекладу. Основні типи лексико-граматичних перетворень в перекладі. Структура і лексико-семантична зумовленість перетворень при перекладі. Втрати і компенсації змісту при перекладі.
2. Основні поняття теорії перекладу та деякі відомі проблеми перекладу двосторонніх текстів (художніх, громадсько-політичних та наукових за фахом). Перекладацька термінологія.

Лінгвокраїнознавство країн першої східної мови

1. Територіальні варіанти арабської мови. Особливості лінгвокультурних спільнот арабомовних країн. Національні та регіональні варіанти арабської мови. Діалекти арабської мови.
2. Країни, мова яких вивчається: географічний, історичний, соціальний і культурний аспекти.

Усна народна творчість

1. Стародавня арабська література (V- середина VII ст.). Доісламська арабська література. Джерела давньої арабської літератури.
2. Історичні перекази давніх арабів. Антології як джерела стародавньої арабської поезії (Аль муфаддаліят Аль-Муфаддала ад-Дабі. Найдавніша бедуїнські поети і їх творчість (аль-Мухалхіл, аш-Шанфара, Таабата Шарран)

Історія арабської літератури

1. **Арабська література Середньовіччя (VIII-XVIII).**
 Ранньосередньовічна арабська література. Проповідницька і політична діяльність пророка Мухаммада. Коран. Композиція, зміст, мову і стиль Корану. Література в епоху Омейядов. Омейядському панегірист аль-Ахталь, аль-Фараздак, Джарір. Зародження і роль поезії у арабів-бедуїнів. Роль поета-шааіра в арабському плем'ї/
2. **Арабська література Нового часу (XIX-XXI ст.).** Арабська література зрілого Середньовіччя. Соціально-політична ситуація в арабському халіфаті в епоху аббасидов. Синтез традиції: включення в культурне життя арабського суспільства інших народів (іранці, тюрки, греки та ін.). Виникнення арабо-мусульманської середньовічної філософії (аль-Кінді, аль-Фарабі, Ібн-Сіна, Ібн-Туфейль, Ібн-Рушд та ін.) та її вплив на розвиток літератури. Арабська лірика VIII ст: творчість поетів Нового стилю Башшара ібн Бурда, Абу Нуваса, Абу-ль-Атаху. Повернення до традицій доісламської поезії в другій половині IX ст.: творчість Абу Таммама, аль-Бухтур, Ібн ар-Румі. Розквіт арабської класичної поезії: творчість аль-Мутанаббі. Середньовічна арабо-мусульманська проза: жанри і жанрові форми, стиль. Традиція адабной літератури. Творчість Абдаллаха ібн аль-Мукаффа. Творчість аль-Джахіз. Маками. Суфізм і суфійської література. Основні терміни і поняття суфійської літератури
3. **Арабська література в Іспанії.** Арабська література в Іспанії: особливості розвитку андалуської поезії і прози. Жанри і форми строфічної поезії в арабо-мусульманської Іспанії (мувашшах, заджал). твори турецької середньовічної прози. Художня проза. Розвиток літературної критики та її джерела. Творчості андалуських поетів: Ібн-Зайдун, Ібн-Хамдіс, Ібн-Хафадже, Ібн-Кузман. Арабська література Андалусії в XII-XIII.

ТЕМИ ДЛЯ УСНОГО ПОВІДОМЛЕННЯ:

1. المشاكل البيئية في العالم.
2. وسائل الإعلام الحديثة.
3. أوكرانيا على الساحة الدولية.
4. مشاكل العصر الحاضر.
5. الأهل والأطفال: علاقة الأجيال.
6. التعليم الحديث. مشاكل وآفاق تطويرها.
7. التعليم في المملكة المتحدة: تاريخها ومبادئها.
8. دور الفن في تشكيل الشخصية.
9. الأدب في العالم الحديث. دور الكتاب في حياة الإنسان.
10. المسرح والسينما في المجتمع الحديث.
11. الأعياد والعادات والتقاليد الوطنية في أوكرانيا.
12. وسائل الاتصال الحديثة: مزايا وعيوب.
13. مشاهير أوكرانيا.
14. أحدث الإنجازات التكنولوجية للبشرية.
15. الوضع السياسي الحالي في العالم.
16. دور المال في حياتنا.
17. فوائد وعيوب التعلم من خلال الإنترنت.
18. ما نوع الرقابة التعليمية التي تعتبرها أكثر موضوعية - امتحان كتابي أو شفوي؟ اشرح رأيك.
19. هل تعتبر التعليم العالي شرطاً أساسياً للحصول على وظيفة ذات رواتب عالية. اشرح رأيك.
20. ما هي الصفات التي يجب أن يمتلكها المدير الجيد؟

IV. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ВИПРОБУВАННЯ*

1. Баранов Х.К. Большой арабско-русский словарь: в 2-х тт. – М. : Рус. яз, 1989. – 928 с.
2. Борисов В.М. Русско-арабский словарь. – М.: Сам Интернешнл, 1994. – 1120 с.
3. Боднар С.Н. Арабский язык. Жанр коммерческих и деловых бумаг и их языковая специфика. – М. : Муравей, 2002 – 325 с.
4. Зарытовская В.Н., Ковыршина Н.Б. Тексты для чтения на арабском языке. – М., 2007.
5. Ибрагимов И.Д. Учебное пособие по теме «Политика». – М.: Восток-Запад, 2007. – 256 с.
6. Ибрагимов И.Д. Учебное пособие по теме «Социальные проблемы». – М. : Восток-Запад, 2007. – 288 с.
7. Ибрагимов И.Д. Учебное пособие по теме «Экономика». – М. : Восток-Запад, 2007. – 256 с.
8. Ибрагимов И.Д. Интенсивный курс арабского языка. В 3-х ч. Ч. 1 – М.: АСТ Вост. лит., 2004. – 464 с
9. Ковалев А.А, Шарбатов Г.Ш. Учебник арабского языка. Изд. 3-е исправленное и дополненное – М.: Издательская фирма «Восточная литература» РАН, 1998. – 751 с.
10. Ковыршина Н.Б. Арабский язык. Домашнее чтение. Продвинутый уровень – М.: Муравей, 2004. – 288 с.
11. Майбуров Н.А. Читаем и переводим арабскую газету. – М. : Муравей, 2003. – 256 с.
12. Минеджян Г.З. О некоторых трудностях перевода научно-технических текстов с русского языка на арабский. М., 1969. – 190 с.

13. Осадча Ю.Б., Юрків Л.М., Черноног О.М., Кононенко В.Г. Арабська мова. Початковий рівень (видання 2-ге, доповнене та перероблене). – К.: Вид. центр КНЛУ, 2006.
14. Финкельберг Н. Д. Арабский язык. Курс теории перевода. – М. : Восток-Запад, 2004. – 365 с.
15. Финкельберг Н. Д., Майбуров Н.А. Учебник общественно-политического перевода. Арабский язык. – М., 1986. – 356 с.
16. Фролова О.Б. Мы говорим по-арабски: учебное пособие. – СПб.: «Петербургское востоковедение», 2001: 2-е изд., испр. И доп.. – 288 с.
17. Чернов П.В. Справочник по грамматике арабского литературного языка. М., 1995.
18. Шитов Б.А. Учебник по экономическому переводу арабского языка. – М., 1991. – 356 с.
19. Яковенко Э.В. Практический курс Перевода – М.: Вост. лит., 2004. – 464 с.+ ICD-ROM
20. Maher B. Structure and function of the Arabic Verb / Bahloul Maher. – London and New York : Routledge Taylor & Francis Group, 2008. – 228 p.
21. Ryding K. C. A reference grammar of modern standard Arabic / Karin C. Ryding. – Cambridge : Cambridge Univ. Press, 2005. – 708 p.
22. Авхадиева А.И. Арабская литература джахилийского (доисламского) периода: Учебное пособие. - Казань, 2001. - 36 с.
23. Аль-Фахури Х. История арабской литературы [пер. с араб.]. В 2 томах. - М.: Изд-во иностранной литературы, 1959-61.
24. Фильштинский И.М. История арабской литературы. V- начало X века. - М.: Либроком, 2010.
25. Фильштинский И.М. История арабской литературы. X-XVIII века. В 2 ч. - М.: Либроком, 2010.

* Значна частина поданих видань, наявна в Інтернеті у вільному доступі.